

Kontroller vid högskoleprovet - ett lagförslag om åtgärder mot fusk (SOU 2019:37)

Högskolan i Halmstad (HH) har av Utbildningsdepartementet beretts möjlighet att yttra sig om delbetänkandet Kontroller vid högskoleprovet – ett lagförslag om åtgärder mot fusk (SOU 2019:37).

HH instämmer helt med betänkandets utgångspunkter att fusk på högskoleprovet är ett hot mot hela antagningen till högre studier och att det är av yttersta vikt att effektivt motverka möjligheten att fuska. HH är positiv till att hitta åtgärder som snarare avskräcker än förhindrar fusk. Flera av förslagen i betänkandet innebär stora förändringar som medför ett omfattande arbete samt stora kostnader. Därför måste det nog övervägas om förslagen uppnår önskad effekt. Det är samtidigt av vikt att se över om det kan uppstå andra metoder för fusk, så att åtgärder inte enbart riktas mot att förhindra och förebygga den sort av fusk som hittills har upptäckts.

Även om utredningen enbart haft till uppdrag att se till elektroniska hjälpmedel vill HH framföra att det finns andra sätt att fuska som riskerar att framkomma och/eller bli aktuella även om dessa möjligheter stryps.

I korthet anser Högskolan i Halmstad att:

- det är avgörande att alla orter inför samma rutiner.
- det kan bli svårare att rekrytera personal till högskoleprovet med ett allt mer detaljstyrt regelverk.
- den absolut mest avgörande insatsen för att hålla säkerheten på den nivå som förväntas, och den insats som är absolut nödvändig, är att högskoleprovet digitaliseras snarast möjligt.
- kroppsvisitation vid inpassering kan vara möjligt och positivt i avskräckande syfte, vad gäller kroppsvisitation vid utpassering ställer sig HH däremot negativt.
- en möjlighet att genomföra kontroller med radiovägsdetektor kan vara positivt, dock inte genom att gå runt i provsalarna intill de skrivande.
- den föreslagna avgiftshöjningen med 50 kronor till 500 kronor framstår som rimlig, däremot ställer HH sig frågande till om avgiftshöjningen är tillräcklig om de föreslagna kontrollerna införs.
- förslaget om sekretesskydd för personer som tipsar om fuskverksamhet är positivt.

- förutsättningen att provdagens upplägg skulle ha samma form som i nuläget inte framstår som rimligt om samtliga förslag i betänkandet införs.
- förslaget att Universitets- och högskolerådets (UHR) beslut att stänga av provdeltagare ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol är negativt. HH anser istället att Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) bör vara den instans där överprövning av studieadministrativa beslut inom högre utbildning sker.

HH kommer att uttala sig om betänkandets förslag men vill först göra en kort genomgång av hur förutsättningarna ser ut på ett lärosäte i HHs storlek där lärosätet organiserar och genomför högskoleprovet på fyra olika orter.

Högskoleprovet vid Högskolan i Halmstad

HH ser redan idag högskoleprovet som en prioriterad arbetsuppgift. Lärosätet har en hög ambition att ordna så bra förutsättningar som möjligt för provdeltagarna, att skydda provet inför, under och efter provdagen, försäkra att provet går rätt till och att kommunikationen med all personal som arbetar med provet i olika funktioner fungerar. Regelverket är oerhört detaljstyrt och det ställer krav på oss att se till att personalen förstår och tar till sig all information.

Även om HH som nämnts ovan helt instämmer i vikten av att vidta åtgärder för att förhindra fusk, medför förslagen i remissen att det framstår som möjligt att provet inte alls kan komma att genomföras som på nuvarande sätt. En redan spänd och intensiv provsituation för skrivande och personal kan bli svårhanterlig med ytterligare regler och restriktioner.

Generellt är det svårare att införa nya rutiner på sidoorterna i och med det fysiska avståndet där det krävs utbildning av personal samt om ny utrustning ska införas. HH anser att det är avgörande att alla orter inför exakt samma rutiner. Annars kan personer med avsikt att fuska välja att anmäla sig till sidoorterna om risken att bli påkommen skulle visa sig vara mindre där.

Provledare vid högskoleprovet när det genomförs av HH är i princip samtliga personer som har lång erfarenhet av att arbeta under provdagarna. Detta gör att HH har en hög säkerhet och en välfungerande organisation. Den nya rollen materialförvaltare har för HHs del inte inneburit högre säkerhet utan har hittills sett som en större risk när provdelar ska förflyttas över området vid betydligt fler tillfällen. Med detta exempel vill HH framhålla att förutsättningarna är olika beroende på vilket lärosäte som ansvarar för genomförandet.

Vidare vill HH uppmärksamma att det kan bli svårare att rekrytera personal med ett allt mer detaljstyrt regelverk. Arbetsmiljön blir mindre trivsam och mindre attraktiv. Det är redan idag problematiskt att rekrytera personal när anmälningssiffrorna är höga, särskilt på sidoorterna. Att som i förslaget lägga ansvaret på provledaren att besluta om en provdeltagare ska vägras tillträde till provlokalen skulle lägga ett mycket stort ansvar på provledaren, vilket också riskerar att öka svårigheterna att rekrytera provledare.

HH vill därför framföra att den absolut mest avgörande insatsen för att hålla säkerheten på den nivå som förväntas, och den insats som är absolut nödvändig, är att provet digitaliseras snarast möjligt. HH är medveten om de utmaningar som detta innebär, men med de hjälpmedel och den organisering av fusk som har visat sig vid den nuvarande formen av

högskoleprovet ser vi inte att det finns någon annan möjlighet för att genomföra säkra provtillfällen.

Kroppsvisitation för att förhindra fusk

Kroppsvisitation med metalldetektor av ordningsvakt vid inpassering menar HH skulle kunna fungera. HH ställer sig också bakom tanken med två ordningsvakter av olika kön vid varje kontrollstation. Det är också rimligt att en person får kroppsvisiteras endast en gång per provdag.

HH ser att förslaget att på sikt visitera 10 % av populationen vid inpassering kan vara positivt i avskräckande syfte. HH instämmer i utredningens konstaterande att det inte är realistiskt att genomföra kroppsvisitation av samtliga provdeltagare. Vare sig ur tidsperspektiv eller ekonomisk synvinkel. HH ställer sig positiv till att elektroniska hjälpmedel som upptäcks och kan användas vid fusk tillfälligt kan omhändertas.

När det gäller kroppsvisitation med metalldetektor av ordningsvakt vid utpassering ställer sig HH negativt. Enligt förslaget skulle detta bli aktuellt för 2 % av de skrivande. Trots detta menar HH att utredningens förslag inte är genomförbart. En sådan åtgärd kommer att ta tid och skulle påverka hur länge de skrivande har rast mellan provpassen, något som HH ser som helt avgörande för de skrivande. Det skulle också innebära ett stressmoment att köa i provsalen på väg ut till rast. Det skulle i sin tur innebära att alla deltagare inte får samma förutsättningar och skulle med all sannolikhet ge upphov till diskussioner om hur detta påverkar provdeltagarnas resultat.

En av utredningens utgångspunkter har varit att vidtagna åtgärder kan införas utan att ändra de tidsramar och upplägg som högskoleprovet har idag. HH kan svårligen se att de förslag som läggs fram vad gäller kontroller vid in- och utgång till provpassen på något sätt kan införas utan att både tidsramar och upplägg kommer att påverkas. Allmänna in- och utpasseringskontroller med metalldetektor kan vara genomförbart men skulle som HH ser det innebära att provet måste koncentreras till betydligt färre orter. Att införa den sortens kontroller på alla mindre orter ser inte HH som genomförbart, vare sig lokal- personal- eller resursmässigt.

HH inser att tanken att UHR utser vilka lokaler som ska genomföra in- och utpasseringskontroller är nödvändigt för att hemlighålla denna information. Samtidigt innebär det att det enskilda lärosätet inte kommer att kunna utse erfarna vakter till just den lokalen och orten, vilket skulle vara nödvändigt för att bemöta oroliga och stressade provdeltagare som ska stå i kö till kontrollerna.

Skulle förslagen gå igenom finns risk att den organiserade fuskverksamheten siktar in sig på antingen de mindre orterna, där det finns en risk att alla nyheter inte klarat att införas, eller på de riktigt stora skrivorterna där det är känt att personalen till stor del är ny för varje gång. Våren 2019 skrev 60 000 personer provet på 120 orter (Sverige) och i 2 500 lokaler.

Kontroll med radiovågsdetektor

HH är positiv till att undersöka möjligheten att genomföra kontroller med radiovågsdetektor, dock inte genom att gå runt i provsalarna intill de skrivande. Syftet att kontrollera om provdeltagare bryter mot ordningsföreskriften att mobiler och annan förbjuden teknisk utrustning ska vara avstängd är bra, och HH ser fördelar med kontrollen, men menar

samtidigt att det finns aspekter på förutsättningarna för de skrivande som skulle påverkas negativt.

Användandet av radiovågsdetektor inne i provsalar så som det beskrivs i betänkandet skulle vara ett störningsmoment för de skrivande. Det är av vikt att de skrivande har så bra förutsättningar som möjligt och användande av radiovågsdetektor är definitivt ett störande moment. Det finns också en svårighet med gradängsalar där man inte kan komma nära alla skrivande. Radiovågsdetektorer som står fast och täcker hela skrivsalen och som kan avslöja otillåten utrustning är en form som HH menar kan vara möjlig.

Överklagande av beslut att stänga av provdeltagare

HH instämmer inte i utredningens förslag att Universitets- och högskolerådets (UHR) beslut om att stänga av provdeltagare ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. HH anser istället att Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) bör vara den instans där överprövning av studieadministrativa beslut inom högre utbildning sker. Detta gäller även överklaganden av a) UHR:s beslut att återkalla beslut om resultat på högskoleprovet, och b) lärosätenas beslut att återkalla beslut om antagning. HH anser att regeringen bör ändra högskoleförordningen (SFS 1993:100, kap. 12) så att överklaganden av sådana beslut ska ställas till ÖNH.

Avgiftshöjning

Den föreslagna avgiftshöjningen med 50 kronor till 500 kronor framstår som rimlig. Däremot ställer HH sig frågande till om det räcker om de föreslagna kontrollerna införs. Den nytillkomna kategorin materialsamordnare har också bidragit till en ökad kostnad för provet.

Skydd för uppgift om tipsarens identitet

HH ställer sig positivt till förslaget om sekretesskydd för personer som tipsar om fuskverksamhet.

Införandedatum

Enligt betänkandet är förslaget att nya regler ska träda i kraft redan inför höstprovet 2020. HH ställer sig undrande till hur detta ska vara genomförbart. HH menar också, som nämnts ovan, att förutsättningen att provdagens upplägg skulle ha samma form inte framstår som rimligt om samtliga förslag införs.

Ärendehantering

Detta yttrande har beslutats av rektor Stephen Hwang efter föredragning av Brita Lundh, studieadministrativ chef. I ärendets beredning har även Mats Lindh deltagit.

Stephen Hwang
Rektor